

วารสารวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย¹
The Image of Crime victim presented in The Thai newspaper

มุขัมหมัดรอฟีอี่ มุซอ

สค.ม. (สังคมวิทยา), อาจารย์

ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Journal of Humanities and Social Sciences

¹บทความนี้พัฒนาจากงานวิจัยเรื่อง "ภาพลักษณ์ของเหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย" ภายใต้ทุนอุดหนุนวิจัยจากกองทุนวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

A b s t r a c t

The purposes of this study were to investigate the characteristics of crime victims presented in Thai newspapers and to find out whether the newspapers' presentation violated the right of crime victims. Content analysis was employed in this qualitative research. Four mass newspapers: Thairath, Khaosod, Daily News and Kom Chad Luek were analysed. The study found that the victims were generally men aged between 15 to 25. Most of the crimes were committed between 00.01 to 6.00 am. Crimes against life and person were mostly presented in newspapers and the names of the crime victims were also disclosed. Moreover, the crime victims' right applies only in the criminal procedure, but not in the mass media. Although the Press Council of Thailand has issued the Code of Ethics for members of the Press Council of Thailand B.E. 1998, violations still occur as the regulation hasn't been enforced.

Keywords :

Crime Victims, the Right of Crime Victims, Sociology of Law, Crime Victims and Media, Criminology

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าภาพลักษณ์ของเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยมีลักษณะอย่างไร การนำเสนอดังกล่าวเป็นไปในลักษณะของการละเมิดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ประชาชน 4 ฉบับคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ และหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 15-25 ปี มากที่สุด ช่วงเวลาที่เกิดเหตุอาชญากรรมมากที่สุดคือ ช่วงเวลา 00.01-06.00 น. อาชญากรรมที่เกิดขึ้นและถูกนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์มากที่สุดคือ อาชญากรรมต่อชีวิตและร่างกาย และมีการระบุชื่อจริงนามสกุลจริงของเหยื่ออาชญากรรม ส่วนกลไกการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมนั้นมุ่งเน้นการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมในกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น แต่ยังไม่มีความหมายหรือบทบัญญัติที่คุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมจากการถูกละเมิดของสื่อมวลชน โดยพบว่ามีเพียงข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ หนังสือพิมพ์สภากาหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 เท่านั้นที่มีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับ การคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม แต่ไม่ได้มีบทลงโทษที่ชัดเจนต่อกรณีที่มีการนำเสนอข่าวในลักษณะที่อาจจะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเหยื่ออาชญากรรมทำให้มีการนำเสนอข่าวในลักษณะที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์

คำสำคัญ :

เหยื่ออาชญากรรม, สิทธิของเหยื่ออาชญากรรม, สังคมวิทยากฎหมาย, เหยื่ออาชญากรรมและสื่อ, อาชญาวิทยา

บทนำ

อาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้น แต่ก็ไม่สามารถจัดให้หมดสิ้นไปได้โดยสิ้นเชิง สังคมทำได้เพียงแต่ศึกษาทำความเข้าใจและควบคุมให้อยู่ในวงจำกัด อย่างไรก็ตามปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทั้งด้านความถี่ ความรุนแรง และความหลากหลายสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากปัญหาคดีอาชญากรรมที่ถูกส่งเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในแต่ละปีมีปริมาณสูงแล้ว การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเองก็ประสบปัญหามากมายซึ่ง กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ (2544 : 5-14) ได้ทำการวิเคราะห์และสรุปปัญหาของกระบวนการยุติธรรมในภาพรวมซึ่งพบปัญหาหนึ่งที่น่าสนใจนั่นคือ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติโดยไม่ชอบจากบุคคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยปรากฏปัญหาในหลากหลายรูปแบบ เช่น การคุกคามสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา การละเลยไม่คุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและพยานเท่าที่ควร การเลือกปฏิบัติ เป็นต้น ซึ่งแม้ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ได้ทำ การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวเมื่อสิบกว่าปีที่ผ่านมาแล้วก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงเกิดขึ้นและไม่ได้รับการแก้ไขโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการละเลยไม่ให้ความสำคัญต่อเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายถือว่าเป็นประเด็นสำคัญมักปรากฏในหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรมในขั้นตอนของการสืบสวนสอบสวนซึ่งปรากฏเป็นประจำในกรณีของคดีที่เกี่ยวข้องกับเพศที่ผู้เสียหายต้องย้อนเหตุการณ์ความเจ็บปวดที่ตนได้ประสบให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้รับฟัง หรืออาจจะเรียกด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ๆ คือการข่มขืนซ้ำโดยกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้

นี้เพื่ออาชญากรรมส่วนใหญ่ไม่ได้รับการขุดเขยในสิ่งที่สูญเสีย หรือ แม้แต่ได้รับการยอมรับในสิทธิที่มีอยู่ของเหยื่ออาชญากรรมในฐานะเป็น ผู้เสียหาย ซึ่งแม้จะมีตัวบทกฎหมายที่ให้การรับรองสิทธิดังกล่าวไว้อย่าง ชัดเจนแล้วก็ตาม

นอกจากการละเมิดสิทธิหรือละเลยไม่ให้ความสำคัญต่อเหยื่อ อาชญากรรมของกระบวนการยุติธรรมแล้ว เหยื่ออาชญากรรมหรือ ผู้เสียหายในคดีอาญายังต้องเผชิญกับปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะการนำเสนอภาพข่าวหรือเนื้อหาในสื่อสารมวลชนโดยไม่คำนึง ถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการเคารพตามหลักปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อกำหนดตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การ สหประชาชาติ รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะ การนำเสนอข่าวในสื่อสารมวลชนของสังคมไทยในรูปแบบของหนังสือพิมพ์ รายวันมักมีการนำเสนอข่าวอาชญากรรมและเหยื่ออาชญากรรมอยู่เสมอ ซึ่งเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ดังกล่าวมีลักษณะ แตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอข่าวที่บางครั้งมีลักษณะ หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเหยื่ออาชญากรรมหรือ ผู้เสียหาย แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายที่ให้การคุ้มครองสิทธิของเหยื่อ อาชญากรรมบางส่วนแล้วก็ตาม

ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาว่าเหยื่อ อาชญากรรมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยมีลักษณะอย่างไร และ การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ไทย ดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับทราบข้อเท็จจริงของผู้ที่มักตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรม และรูปแบบการละเมิดสิทธิเหยื่ออาชญากรรมของ

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

หนังสือพิมพ์ อันจะนำไปสู่การปกป้องสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนการป้องกันการค้าเป็นเหยื่ออาชญากรรมของคนในสังคมต่อไป โดยบทความชิ้นนี้จะเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเหยื่ออาชญากรรมกับการนำเสนอข่าวของสื่อสารมวลชน วิธีการศึกษาวิจัย ผลการศึกษาวิจัย และจบท้ายด้วยบทสรุปและข้อเสนอแนะของการวิจัย

ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม

หากมองงานวิจัยทางด้านอาชญาวิทยาในอดีตเหยื่ออาชญากรรม ถือได้ว่าเป็นคนชายขอบสำหรับงานวิจัยด้านนี้ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าไม่ได้รับความสนใจสำหรับการศึกษาวิจัยมากนัก แต่อย่างไรก็ตามภายหลังสิ้นสุดสงครามเย็นกระแสความสนใจของสังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงไป บรรดานักวิชาการต่างๆ เริ่มให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้หญิง เด็ก คนยากจน และคนชายขอบกลุ่มต่างๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เหยื่ออาชญากรรมได้รับความสนใจและกลายเป็นประเด็นศูนย์กลางในการศึกษาวิจัยทางด้านอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม จากนั้นมาบทบาทของเหยื่ออาชญากรรมเริ่มเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เปรียบเสมือนตัวแสดงที่ถูกลืม กลับกลายเป็นตัวแสดงนำในกระบวนการยุติธรรม มีการคำนึงถึงสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมมากยิ่งขึ้น (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2551 : 159 - 160)

อย่างไรก็ตามมุมมองของสังคมที่มีต่อเหยื่ออาชญากรรมอาจจะมี ความหลากหลายแตกต่างกันไป โดยเฉพาะประเด็นการนิยามว่าใครคือ “เหยื่ออาชญากรรม” ซึ่งในประเด็นนี้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายที่น่าสนใจไว้อย่างหลากหลาย เช่น จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย

(2551 : 160) ได้ให้ความหมายของเหยื่ออาชญากรรมไว้ว่า “เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจหรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สิน หรือได้รับผลกระทบใดๆ จากการประกอบอาชญากรรม หรือเสื่อมเสียสิทธิจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ตัวอย่างเช่น ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกข่มขืน ถูกลักทรัพย์ ถูกชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ เป็นต้น” ขณะที่สิริรัตน์ บำรุงกรณ์ (2552 : 40) ระบุว่าเหยื่ออาชญากรรมคือ บุคคล กลุ่ม หรือ ผู้ซึ่งเจ็บปวดหรือสูญเสียอันเป็นผลของการกระทำที่ผิดกฎหมาย อาการ บาดเจ็บ อาจเป็นทางกาย ทางจิตใจ หรือทางเศรษฐกิจ โดยในทางกฎหมายนั้นเหยื่อจะหมายถึงบุคคลซึ่งได้รับการบาดเจ็บโดยตรงหรือถูกกระทำทางกายถูกกีดกันทางอารมณ์ หรือเป็นผู้สูญเสียทางด้านการเงิน อันเป็นผลจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม นอกจากนี้หากพิจารณาเจาะจงในมุมมองของนักกฎหมายนั้นสรารุช เบญจกุล (2551 ; อ้างในสิริรัตน์ บำรุงกรณ์, 2552 : 56) ระบุว่าเหยื่ออาชญากรรม หมายถึง ผู้ที่ประสบผลร้ายหรือความเสียหายทั้งด้านชีวิต ร่างกาย จิตใจและทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการละเมิดกฎหมายไม่ว่าเหยื่ออาชญากรรมนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของเหยื่ออาชญากรรมที่องค์การสหประชาชาติระบุไว้ว่า หมายถึงบุคคลไม่ว่าจะโดยเฉพาะตนเอง หรือบุคคลเป็นกลุ่มได้รับทุกข์ทรมานจากการทำร้ายไม่ว่าจะถูกกระทำต่อร่างกาย หรือจิตใจ ได้รับทุกข์ทรมานทางจิตใจ สูญเสียทางเศรษฐกิจ หรือก่อให้เกิดสิทธิประการใดประการหนึ่งไม่ว่าจะโดยการกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายอาญาที่บังคับอยู่ในรัฐสมาชิก รวมถึงกฎหมายที่ห้ามการใช้อำนาจในทางที่มีขอบ นอกจากนี้คำว่าเหยื่อ

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

ยังหมายรวมถึงสมาชิกครอบครัว หรือผู้ที่ต้องพึ่งพาผู้เสียหายโดยตรง และผู้ที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากการเข้าช่วยหรือผู้เสียหายที่อยู่ในภาวะคับขัน หรือเข้าป้องกันผู้อื่นไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหาย

อย่างไรก็ตามหากใช้กฎหมายเป็นกรอบในการอธิบายเหยื่ออาชญากรรมมีข้อสังเกตจากจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551 : 160 - 161) ระบุว่า เหยื่ออาชญากรรมเป็นศัพท์ทางอาญาวิทยา แต่คำนี้ไม่ปรากฏอยู่ในกฎหมาย ซึ่งกฎหมายเรียกเหยื่ออาชญากรรมว่า ผู้เสียหาย หรือ พยาน แล้วแต่กรณี โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา 2(4) ให้นิยามศัพท์คำว่า “ผู้เสียหาย” ว่า หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 4, 5, 6

นอกจากนี้ในมุมมองของนักวิชาการตะวันตกอย่าง Albert J. Reiss (1981 ; อ้างใน อรรถพร ชูบำรุง และศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, 2538 : 9-10) มองว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง ตัวบุคคลและองค์กรต่างๆ ที่ต้องประสบเคราะห์กรรมจากการกระทำของอาชญากร และมีลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ เป็นผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์ (Suffering) และได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม (Injustice) นอกจากนี้เหยื่ออาชญากรรมที่เป็นบุคคลยังหมายรวมถึงผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากกระบวนการพิจารณาคดีในระบบงานยุติธรรมอีกด้วย ซึ่งการที่เหยื่ออาชญากรรมได้รับผลร้ายจากกระบวนการยุติธรรมเพราะรัฐล้มเหลวในการปฏิบัติตามข้อผูกมัดที่จะปกป้องประชาชนให้ปลอดภัยจากการกระทำของอาชญากร จากนิยามความหมายที่ได้มีการนำเสนอข้างต้นสามารถสรุปประเภทของเหยื่ออาชญากรรมดังที่จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551 : 161 - 162) แบ่งไว้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เหยื่ออาชญากรรมโดยตรง หรือผู้เสียหายโดยตรง (direct victim) ซึ่งหมายถึงบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือผู้ที่ถูกล่วงละเมิดและได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำผิดกฎหมายนั้น

2. เหยื่ออาชญากรรมโดยอ้อม หรือผู้เสียหายโดยอ้อม (indirect victim) ซึ่งหมายถึง บุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ในทางกฎหมาย หรือบุคคลที่สามที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดกฎหมาย แม้ว่าการกระทำนั้นจะมีได้เกิดขึ้นแก่ผู้ันโดยตรงก็ตาม ซึ่งได้แก่

1. ครอบครัว ญาติพี่น้อง ผู้ใกล้ชิดของเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนวงผู้เกี่ยวข้องกับชีวิตและการทำงานของเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ได้รับความเสียหายอันเป็นผลกระทบทางด้านจิตใจและทรัพย์สินสืบเนื่องมาจากญาติพี่น้องผู้ใกล้ชิดบังเอิญตกเป็นเหยื่อโดยตรงของอาชญากรรม ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ต้องได้รับทุกข์เวทนาอันเกิดจากอาชญากรรมดังกล่าวไปด้วย

2. พยานผู้เห็นเหตุการณ์หรือประจักษ์พยาน ซึ่งอยู่ในที่เกิดเหตุเหยื่ออาชญากรรมโดยอ้อมกลุ่มนี้เป็นพลเมืองดีผู้ประสบพบเห็นเหตุการณ์ที่อาชญากรกระทำการล่วงละเมิดต่อเหยื่ออาชญากรรมในกรณีใดกรณีหนึ่งโดยบังเอิญ และยินยอมให้ความช่วยเหลือแก่ทางราชการ โดยการมาให้ถ้อยคำ ให้การ หรือเบิกความเป็นพยาน ซึ่งการเป็นพยานอาจจะทำให้ได้รับความเดือดร้อน รำคาญ และเสียเวลาตามสมควรระยะหนึ่งจนกว่าคดีจะเสร็จสิ้นลง หรือบางครั้งอาจต้องเสี่ยงอันตราย หรือเสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน เนื่องจากการถูกข่มขู่หรือทำร้ายในคดีอุกฉกรรจ์บางคดีอีกด้วย

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

3. ประชาชน/ สังคม/ ชุมชนที่ถูกล่วงละเมิดต่อกฎเกณฑ์ ซึ่งเหยื่ออาชญากรรมโดยอ้อมกลุ่มนี้ เป็นผู้คนกลุ่มใหญ่ที่ต้องประสบกับความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในฐานะสมาชิกของสังคมที่เต็มไปด้วยอาชญากรรม โดยได้รับผลกระทบทางอ้อมอยู่ตลอดเวลาและไม่อาจคาดเดาได้ว่าตนและครอบครัวจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมบ้างหรือไม่ในวันใดวันหนึ่ง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทุกคนในสังคมมีโอกาสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหยื่ออาชญากรรมโดยอ้อม ซึ่งสังคมต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมอย่างจริงจังต่อไป

สื่อสารมวลชนกับการนำเสนอข่าวเหยื่ออาชญากรรม

ภาพลักษณ์ที่ถูกนำเสนอในสื่อสารมวลชนถือว่าเป็นบทบาทอย่างมากต่อโลกทัศน์ของผู้รับสื่อทั้งการให้คุณค่าหรือความหมายของสิ่งที่รับ การตีความในทางบวกหรือลบต่อปรากฏการณ์ที่ได้รับรู้จากสื่อ (Kellner 1995 : 24) ซึ่งจะเห็นได้ว่า สื่อมีความสำคัญในการชี้นำสังคมโดยในประเด็นนี้ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2547: 4) ได้อธิบายว่าสื่อมีความสำคัญเพราะมีอิทธิพลในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ข่าวสารข้อมูลความรู้ ภูมิปัญญา ค่านิยมความเชื่อ มรดกทางวัฒนธรรมโดยมีเป้าหมายในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกัน กระชับมิตรไมตรีระหว่างกัน ถ่ายทอดความบันเทิงเริงรมย์ หรือเพื่อประโยชน์ด้านธุรกิจการค้า โดยมีช่องทางที่ได้รับความนิยมหลากหลายรูปแบบ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ โดยกลุ่มเป้าหมายของสื่อแต่ละประเภทก็จะมีแตกต่างกันไป

หากพิจารณาบทบาทของสื่อสารมวลชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเหยื่ออาชญากรรมนั้นต้องยอมรับว่าไม่ว่าประเทศใด วันเวลาไหน อาชญากรรมถือเป็นหัวข้อข่าวสำคัญที่ปรากฏในสื่อเสมอ (Chermak 1994:95) โดยบางครั้งสื่อมวลชนทำหน้าที่ในการให้ข่าวสารว่าเกิดอะไรขึ้นกับเหยื่ออาชญากรรม ประชาสัมพันธ์ตามหาญาติของเหยื่ออาชญากรรมหรือการแสดงออกให้เกิดความเห็นอกเห็นใจต่อเหยื่ออาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งกระทำผ่านหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หรือนิตยสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ซึ่งมีได้เป็นเพียงประติษฐกรรมใหม่ของเทคโนโลยีการพิมพ์เท่านั้น แต่มีความสำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งเพราะมีบทบาทและอิทธิพลต่อความคิด ทัศนคติและสาธารณมติของคนในสังคม นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังเป็นที่มาของเรื่องราวของข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ ซึ่งมีผลนำไปสู่การปฏิวัติหรืออภิวัดน์สังคม หรือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเสมอ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547 : 327 - 328)

อย่างไรก็ตามสื่อในรูปแบบของหนังสือพิมพ์ก็มีอยู่อย่างหลากหลายตามเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทซึ่งอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2547 : 301 - 308) ระบุว่าเนื้อหาที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ที่มีความหลากหลายนั้นจะเป็นทางเลือกให้แก่ผู้อ่านที่จะเลือกอ่านข่าวใดหรือเปิดหน้าใดของหนังสือพิมพ์ก็ได้ตามรสนิยมและความต้องการ โดยตามหลักวิชาการวารสารศาสตร์ได้มีการกำหนดเกณฑ์เพื่อจำแนกประเภทของหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาคุณลักษณะกระบวนการผลิตและผู้รับสารของหนังสือพิมพ์ไว้หลายประเภท เช่น การจำแนกตามเนื้อหาเป็นการจัดประเภทหนังสือพิมพ์ที่พิจารณาจาก

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

เนื้อหาที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ โดยเฉพาะสัดส่วนของเนื้อหาที่ปรากฏในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์ประชานิยม หรือหนังสือพิมพ์ปริมาณ (popular newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทเร้าอารมณ์ ข่าวที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ ข่าวเบา และข่าวที่มีคุณค่าของความแปลกทั้งหลาย เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวบันเทิง ข่าวในแวดวงสังคม ข่าวความเชื่อของกลุ่มคน เป็นต้น ข่าวประเภทดังกล่าวเหมาะสำหรับผู้อ่านทุกระดับและมีกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง การนำเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ประเภทนี้มักใช้ภาษาที่เน้นความตื่นเต้นเร้าใจ อ่านแล้วเข้าใจง่าย การจัดหน้าหนังสือพิมพ์จะเน้นที่ความดึงดูดใจ การใช้ขนาดของตัวอักษรพาดหัว และเน้นที่ภาพข่าวตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประชานิยมในสังคมไทย ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด คม ชัด ลึก เป็นต้น

2. หนังสือพิมพ์คุณภาพ (quality newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อข่าวสารที่มีลักษณะของข่าวหนัก เป็นข่าวที่มีความสลับซับซ้อนของเนื้อหาและเหตุการณ์ การนำเสนอประกอบด้วยข้อมูลเบื้องหลัง การวิเคราะห์ และการเจาะลึกข้อมูล เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม - วัฒนธรรม ข่าววิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ข่าวชุมชน เป็นต้น ซึ่งข่าวประเภทดังกล่าวเหมาะสำหรับผู้อ่านที่สนใจเฉพาะเรื่องเหล่านี้ ผู้ที่อยู่ในแวดวงของการเมือง เศรษฐกิจ และผู้ที่ชอบการวิเคราะห์วิจารณ์เหตุการณ์บ้านเมือง การใช้ภาษาและการจัดหน้าของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะเน้นที่การให้ข้อมูลของเหตุการณ์ และการดึงดูดผู้อ่านในแง่ของการชูประเด็นข่าวมากกว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จึงมีจำนวนจำกัดกว่าหนังสือพิมพ์ประชานิยม ตัวอย่าง

หนังสือพิมพ์คุณภาพในสังคมไทย ได้แก่ มติชน ไทยโพสต์ เดอะเนชั่น (ภาษาอังกฤษ) บางกอกโพสต์ (ภาษาอังกฤษ) แนวหน้า สยามรัฐ เป็นต้น สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เลือกหนังสือพิมพ์ประชาชนนิยมหรือหนังสือพิมพ์ปริมาณ (popular newspaper) ตามที่ได้มีการจัดประเภทข้างต้น จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และ คม ชัด ลึก มาเป็นกรณีศึกษาเนื่องจากพิจารณาแล้วเห็นว่าสามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้เป็นอย่างดี

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการเก็บข้อมูลข่าวที่เกี่ยวข้องกับเหยื่ออาชญากรรมจากหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก คัดเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นหนังสือพิมพ์ที่สนใจเสนอข่าวอาชญากรรมเป็นสำคัญ โดยการคัดเลือกข่าวที่เกี่ยวข้องกับเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์รายวันที่เผยแพร่ในรอบปี พ.ศ. 2555 ระหว่างช่วงเวลาของวันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2555 จำนวนทั้งสิ้น 400 ฉบับ จากหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการจัดประเภทว่าเป็นหนังสือพิมพ์ประชาชนนิยมหรือหนังสือพิมพ์ปริมาณ (popular newspaper) โดยมีการเลือกข่าวจากหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลาดังกล่าว 4 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวน 120 ชิ้น (30%) หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 100 ชิ้น (25%) หนังสือพิมพ์ข่าวสด 90 ชิ้น (22.5%) และหนังสือพิมพ์คมชัดลึก จำนวน 90 ชิ้น (22.5%)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรมที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์มาทำการแจกแจงความถี่

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

เพื่อพิจารณาลักษณะเฉพาะของเหยื่ออาชญากรรมตามหัวข้อที่ได้กำหนด เช่น เพศ อายุ จำนวนเหยื่ออาชญากรรม ช่วงเวลาเกิดเหตุ การนำเสนอ ชื่อ - สกุลของเหยื่ออาชญากรรม การนำเสนอภาพเหยื่ออาชญากรรม เป็นต้น แล้วนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอในรูปแบบของการพรรณานอกจากนี้ในส่วนของกรณีวิเคราะห์รูปแบบของการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับเหยื่ออาชญากรรมนั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยจัดกลุ่มลักษณะของคำหรือประโยคที่อาจจะหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม แล้วนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยาย และนำมาตีความหมาย

ผลการศึกษา

สำหรับผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วนคือ คุณลักษณะเฉพาะตัวของเหยื่ออาชญากรรมที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ไทย และ รูปแบบของการนำเสนอข่าวเหยื่ออาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ไทย ซึ่งมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้

คุณลักษณะเฉพาะตัวของเหยื่ออาชญากรรมที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ไทย

ลักษณะเฉพาะตัวของเหยื่ออาชญากรรมที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ของไทยในรอบปี พ.ศ. 2555 ผลการศึกษาพบข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้ คือ ข่าวส่วนใหญ่ที่ถูกคัดเลือกมารายงานในหน้าหนังสือพิมพ์มักเป็นข่าวที่หนังสือพิมพ์คิดว่าสังคมให้ความสนใจโดยเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ที่ได้ศึกษาทั้งหมดเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยตรง (direct victim) ตามการจัดแบ่งกลุ่มของจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551 : 161) ซึ่งมีผู้ชายตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 58.8

ขณะที่ร้อยละ 31.0 เป็นเพศหญิง และมีบางเหตุการณ์ที่เหยื่ออาชญากรรมใน 1 เหตุการณ์มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย คือ ร้อยละ 10.3 สำหรับอายุของเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ที่ได้คัดเลือกมามีเหยื่ออาชญากรรมอายุต่ำสุดคือ 1 ขวบ 5 เดือน อายุสูงสุด คือ 79 ปี อย่างไรก็ตามเมื่อมีการจัดกลุ่มอายุของเหยื่ออาชญากรรมพบว่า กลุ่มที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ ระหว่าง 15 - 25 ปี ร้อยละ 25.3 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 35 - 45 ปี ร้อยละ 19.3 กลุ่มอายุ 35-45 ปี ร้อยละ 17.5 สำหรับกลุ่มอายุที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมน้อยที่สุด คืออายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.8 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jessica M. Pollak & Charis E. Kubrin (2007: 60) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมในสื่อของสหรัฐอเมริกาซึ่งพบว่าเหยื่ออาชญากรรมที่เป็นเด็กและเยาวชนมีสัดส่วนของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใหญ่

สำหรับเวลาเกิดเหตุของอาชญากรรมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ที่ได้ทำการศึกษานั้น เมื่อมีการจัดแบ่งช่วงเวลาในรอบวันออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ช่วงเวลา 06.01 - 12.00 น. ช่วงเวลา 12.01 - 18.00 น. ช่วงเวลา 18.01 - 24.00 น. และช่วงเวลา 00.01 - 06.00 น. พบว่าช่วงเวลาที่เกิดเหตุอาชญากรรมมากที่สุดคือ ช่วงเวลา 00.01 - 06.00 น. จำนวนร้อยละ 32.5 รองลงมาคือ ช่วงเวลาตั้งแต่ 06.01 - 12.00 น. จำนวนร้อยละ 26.3 โดยสาเหตุที่อาชญากรรมมักเกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่าง 00.01 - 06.00 น. เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลาพักผ่อนและปราศจากผู้คนบนท้องถนน

ในประเด็นของประเภทอาชญากรรมที่เกิดขึ้นและมีการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ที่ได้ทำการศึกษาพบว่าทั้งหมดเป็นอาชญากรรมพื้นฐาน

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

(traditional street crime) ตามการแบ่งประเภทของหน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐอเมริกา หรือ FBI (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2551 : 120) อย่างไรก็ดีตามเพื่อให้เห็นรายละเอียดของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นผู้วิจัยได้จัดแบ่งกลุ่มอาชญากรรมพื้นฐานดังกล่าวออกเป็น 4 ประเภท คือ อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน อาชญากรรมต่อชีวิตและร่างกาย อาชญากรรมทางเพศ และอาชญากรรมอื่นๆ เช่น ยาเสพติด ปัญหาครอบครัว ธุรกิจผิดกฎหมาย ฯลฯ พบว่า อาชญากรรมที่เกิดขึ้นและถูกนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์มากที่สุดคือ อาชญากรรมต่อชีวิตและร่างกาย ร้อยละ 33.0 โดยสาเหตุที่พบว่ามีเหยื่ออาชญากรรมในคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกายมากที่สุดเนื่องจากหนังสือพิมพ์ที่ทำการศึกษาจัดอยู่ในกลุ่มหนังสือพิมพ์ประชานิยมหรือหนังสือพิมพ์ปริมาณ (popular newspaper) ตามการจัดประเภทของอุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2547 : 301) ซึ่งหนังสือพิมพ์ประเภทนี้เน้นให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทเร้าอารมณ์ รองลงมาคือ อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน ร้อยละ 25.5 อาชญากรรมอื่นๆ เช่น ยาเสพติด ปัญหาครอบครัว ธุรกิจผิดกฎหมาย ฯลฯ ร้อยละ 22.0 ส่วนอาชญากรรมทางเพศพบว่ามีกรนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ ที่ได้ทำการศึกษาเพียง ร้อยละ 19.5 เท่านั้น อย่างไรก็ตามประเภทของอาชญากรรมที่ได้จากการศึกษาคั้งนี้เมื่อทำการเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสื่อของสหรัฐอเมริกาพบว่า 2 ใน 3 ของข่าวอาชญากรรมที่ปรากฏในสื่อมวลชนเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงหรืออาชญากรรมทางเพศซึ่งมีซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตและร่างกายโดยตรง (Reiner, Livingstone and Allen 2003 : 18-19)

นอกจากนี้จากการศึกษาพบข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับกรณีอาชญากรรมทางเพศว่าผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มีความสนิทสนมคุ้นเคย

เป็นบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิด ซึ่งข้อมูลนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2550 : 135 - 136) ที่ระบุว่าผู้กระทำผิดทางเพศมักกระทำการข่มขืนเหยื่อที่รู้จักกันมาก่อนและมีความสัมพันธ์กันในฐานะใดฐานะหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน เพื่อนบ้าน หรือคนรู้จัก รวมทั้งเป็นคนรัก แฟน ภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ตลอดจนบุตร บุตรติดภรรยา หลาน ญาติ มากกว่าข่มขืนเหยื่อที่ไม่รู้จักกันมาก่อน

ในส่วนของผู้กระทำผิดในแต่ละเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการระบุตัวหรือทราบตัวผู้กระทำผิดหรือไม่ พบประเด็นที่น่าสนใจคือ อาชญากรรมที่เกิดขึ้นเหยื่ออาชญากรรมส่วนใหญ่ทราบตัวผู้กระทำผิด คือ ร้อยละ 59.3 ในขณะที่ร้อยละ 38.8 ไม่ทราบตัวผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตามมีอาชญากรรมบางคดีที่ตัวเหยื่อเองเป็นผู้กระทำผิด เช่น กรณีการฉ้อโกงวิสามัญฆาตกรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐ หรือการฆ่าตัวตาย ซึ่งพบว่ามีย้อยละ 2.0

อย่างไรก็ตามในกรณีที่ทราบตัวผู้กระทำผิดเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของเหยื่อกับตัวผู้กระทำผิดในคดีพบว่า ส่วนใหญ่ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่คนในครอบครัว ร้อยละ 71.7 ในขณะที่ร้อยละ 28.3 ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลในครอบครัว ได้แก่ พ่อ แม่ สามี ภรรยา ลูกเขย ลูกสะใภ้ เป็นต้น นอกจากนี้พบประเด็นที่น่าสนใจว่าผู้กระทำผิดซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวนั้นก่อนที่จะลงมือทำร้ายเหยื่ออาชญากรรมมักมีการตีมีดเครื่องตีมีดแอลกอฮอล์ล้อมใจก่อนลงมือเกือบทุกคดี

นอกจากนี้พบว่ากว่าร้อยละ 82.0 ของข่าวที่มีการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์มีการระบุชื่อจริงนามสกุลจริงของเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งการนำเสนอดังกล่าวทำให้ผู้อ่านสามารถทราบถึงตัวบุคคลตลอดจนถิ่นพำนักของเหยื่ออาชญากรรม ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 18.0 เท่านั้นที่มีการใช้นามสมมติไม่ได้มีการระบุชื่อหรือนามสกุลของเหยื่อ

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

อาชญากรรมซึ่งบางครั้งการนำเสนอข้อเท็จจริงโดยเฉพาะกรณีเหยื่ออาชญากรรมเป็นเด็กและเยาวชนถือเป็นการละเมิดสิทธิเด็กซึ่งได้รับการคุ้มครองตาม พรบ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

สำหรับเหตุการณ์หรืออาชญากรรมที่เกิดขึ้นและมีการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ของเหตุการณ์มีเหยื่ออาชญากรรมเพียงรายเดียว ร้อยละ 70.8 ในขณะที่ร้อยละ 29.2 มีเหยื่ออาชญากรรมในข่าวดังกล่าวมากกว่า 1 คนขึ้นไป โดยมีเหยื่ออาชญากรรมสูงสุดในข่าวเดียวกันคือจำนวน 8 คน ซึ่งเป็นกรณีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลในครอบครัว อย่างไรก็ตามข่าวอาชญากรรมที่มีการนำเสนอในหนังสือพิมพ์รายวันมีสัดส่วนของการนำเสนอภาพของเหยื่ออาชญากรรม และไม่มีการนำภาพของเหยื่ออาชญากรรมมานำเสนอบนหน้าหนังสือพิมพ์ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 52.0 มีการนำเสนองานภาพของเหยื่ออาชญากรรมประกอบ ในขณะที่ร้อยละ 48.0 ไม่มีการนำเสนองานภาพของเหยื่ออาชญากรรมมานำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับการนำเสนอภาพของเหยื่ออาชญากรรมบนหน้าหนังสือพิมพ์ว่า การนำเสนอดังกล่าวมีลักษณะของการละเมิดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมหรือไม่ โดยเฉพาะการนำเสนอภาพที่เผยแพร่เห็นอวัยวะหรือลักษณะท่าทางของเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกทำร้าย

สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมและการนำเสนอข่าวเหยื่ออาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ไทย

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ (Law in book) ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมนั้นปรากฏขึ้นเป็นรูปธรรมในปี ค.ศ.1984 มีการตื่นตัวโดยบรรดานักวิชาการขององค์การสหประชาชาติซึ่งตระหนักถึงกระแสที่เรียกร้องให้มีการตระหนักถึงปัญหา

ที่เกิดจากการละเลยการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมของกระบวนการยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในภาพรวมจึงได้ร่วมกันร่าง Magna Carta for Crime ต่อมาในปี ค.ศ. 1985 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศรับรองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมโดยได้ประกาศ “ปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ” (Declaration of Basic Principle of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power, 1985) เพื่อตอบสนองในการประชุมสภาป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ 7 (The Seventh United Nations Congress on the Prevention of Crime and the treatment of offenders) ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงมิลาโน ประเทศอิตาลี ในปี ค.ศ.1985 และชาติสมาชิกได้ลงมติรับรองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม โดยหลักการซึ่งถือเป็นปรัชญาพื้นฐานของปฏิญญานี้ คือ ผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาชญากรรมจะต้องได้รับการยอมรับและได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (อภีรักษ์ ทิมวงศ์, 2544 : 15 - 16)

สำหรับในประเทศไทยนั้นแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมมักจะจำกัดหรือเห็นเป็นรูปธรรมก็แต่เฉพาะในกระบวนการยุติธรรมที่ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม โดยมีได้มองเหยื่ออาชญากรรมว่าเป็นเพียงหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินคดีเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญต่อเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะของการมุ่งเน้นการคุ้มครองประโยชน์สูงสุดที่เหยื่ออาชญากรรมควรได้รับการเยียวยาจากกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ โดยสถานภาพของเหยื่ออาชญากรรมในแง่ของสิทธิตามกฎหมายปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ซึ่งถือเป็น

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

จุดเปลี่ยนสำคัญเกี่ยวกับการรับรองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมที่ได้ให้ความคุ้มครองแก่เหยื่ออาชญากรรม หรือผู้เสียหายโดยบัญญัติถึงสิทธิของผู้เสียหายซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้นำไปสู่การตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ซึ่งก่อนหน้าที่จะมีการตราพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมในเรื่องค่าเสียหายที่เกิดกับชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินโดยตรง ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมจะต้องดำเนินการฟ้องร้องเอาจากอาชญากร หรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกับอาชญากรตามหลักกฎหมายแพ่งในเรื่องของการละเมิด เช่น บิดา มารดา กรณีผู้กระทำผิดเป็นผู้เยาว์ หรือนายจ้าง กรณีลูกจ้างกระทำผิด โดยสามารถฟ้องร้องได้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า มีประเด็นที่น่ากังวลใจเกี่ยวกับกลไกการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมซึ่งมุ่งเน้นการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมในส่วนของ การคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม โดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น แต่ยังไม่มีความหมายหรือบทบัญญัติที่คุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมจากการถูกละเมิดโดยสื่อมวลชน ซึ่งพบว่า มีเพียงข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 เท่านั้นที่ได้ออกข้อบังคับซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น

“ข้อ 15 ในการเสนอข่าวหรือภาพใดๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึง มิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่าง

เครื่องครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาสนั้น ไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง”

“ข้อ 17 หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือนำหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของ สาธารณชนอย่างถาวร”

ถึงแม้จะมีข้อบังคับที่ได้ตราไว้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีบทลงโทษที่ชัดเจนต่อหนังสือพิมพ์ที่มีการนำเสนอข่าวในลักษณะที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเหยื่ออาชญากรรม ทำให้หนังสือพิมพ์บางฉบับยังคงมีการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะที่อาจถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเหยื่ออาชญากรรมหรือบุคคลรอบข้างโดยประเด็นที่พบว่าหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมได้แก่

1. การนำภาพถ่ายของเหยื่ออาชญากรรมมานำเสนอในลักษณะที่อาจทำให้กระทบต่อความรู้สึกของครอบครัวเหยื่ออาชญากรรม (ภาพที่ 1) จากการศึกษาพบว่าในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมเสียชีวิตข่าวบางชิ้นมีการนำภาพที่ได้บันทึกให้เห็นท่าทางหรือลักษณะของศพ (เหยื่ออาชญากรรม) ในขณะที่ผู้สื่อข่าวเข้าไปพบเจอในเหตุการณ์มานำเสนอ ซึ่งเมื่อบุคคลในครอบครัวของเหยื่ออาชญากรรมมาพบเห็นภาพอาจจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกหดหู่และตอกย้ำความโศกเศร้าที่เพิ่งจะสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักของครอบครัวไป หรือกรณีที่เป็นภาพสถานที่เกิดเหตุซึ่งไม่มีศพเหยื่ออาชญากรรมอยู่ก็จะมีกรนำภาพของเหยื่ออาชญากรรม

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

ในขณะที่มีชีวิตอยู่มาใส่ประกับกับภาพสถานที่เกิดเหตุ หรือบางชิ้นข่าวมีการนำเสนอภาพของเหยื่ออาชญากรรมในขณะที่ผู้สื่อข่าวเข้าไปพบเห็นพร้อมกับการนำเสนอภาพถ่ายของเหยื่อซึ่งเป็นภาพถ่ายที่สงวนไว้ใช้ในราชการ (ภาพที่ 2) เท่านั้น แต่กลับปรากฏว่ามีการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันด้วย

ภาพที่ 1 การนำภาพถ่ายของเหยื่ออาชญากรรมมานำเสนอในลักษณะที่อาจทำให้กระทบต่อความรู้สึกของครอบครัวเหยื่ออาชญากรรม

ภาพที่ 2 การนำเสนอภาพถ่ายของเหยื่อซึ่งเป็นภาพถ่ายที่สงวนไว้ใช้ในราชการ

2. การบรรยายลักษณะของศพซึ่งเป็นเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะที่เกินเลยจนทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกสยดสยองหดหู่หรือการบรรยายสภาพของอวัยวะพึงสงวนในร่างกายที่อาจทำให้เหยื่ออาชญากรรมเกิดความอับอายได้ จากการศึกษาพบว่าการอธิบายหรือบรรยายลักษณะหรือสภาพของเหยื่ออาชญากรรม โดยการใช้คำที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกหดหู่หรือสยดสยอง เช่น เน่าเฟะ ขึ้นอืด หนอนไต่ยั่วเยี้ย กลิ่นเหม็นคุ้ง เป็นต้น

“...สภาพเน่าเฟะ ขึ้นอืด มีหนอนไต่ยั่วเยี้ย เนื้อบางส่วน ถูกสัตว์แทะกินเหลือแต่กระดูกส่งกลิ่นเหม็นคุ้ง”
(หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 18 กันยายน 2555)

“...ศพอยู่ในห้องรongsวน ส่งกลิ่นเหม็นตลบอบอวล ตายในชุดสวมเสื้อยืดสีขาว กระโปรงสั้น สวมกางเกงชั้นในสีดำ คาดเข็มขัดใหญ่ สภาพศพเน่าเปื่อย มีหนอนไต่ยั่วเยี้ย ส่งกลิ่นเหม็นคละคุ้งไปทั่ว”
(หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 15 มิถุนายน 2555)

“...ศพนายประจวบ ใจดวง อายุ 49 ปี อาจารย์สอนวิชา สังคมศาสตร์และเป็นหัวหน้าสายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนดังกล่าว สภาพไข้เชื้อกโนลอนยาวประมาณหนึ่งเมตร ผูกคอตัวเองกับราวระเบียงด้านหน้าชั้น 2 ตาเหลือก ลิ้นจุกปาก ร่างท่อยรongsแรงออกนอกกระเบียงอย่างน่าสยดสยอง”
(หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 11 กรกฎาคม 2555)

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

“...ภาพสุดสยองชิ้นส่วนของเด็ก 2 คนถูกหั่นเป็นชิ้น ๆ วางกองอยู่ ส่วนศีรษะมีรอยถูกสับและแขนเอาไว้ใกล้ๆ กัน ห่างออกไปเล็กน้อยพบหม้อต้มอวัยวะภายในสุกแล้ววางอยู่”

(หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 22 สิงหาคม 2555)

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการบรรยายสภาพของอวัยวะพึงสงวนใน ร่างกายที่อาจทำให้เหยื่ออาชญากรรมเกิดความอับอายได้ เช่น ท่อนล่าง เปลือยเปล่า บริเวณหว่างขาและทวารหนักมีเลือดแห้งเกรอะกรังจาก ประจำเดือน นอนหงายเปลือยกาย เลือดขึ้นในถลกอยู่เหนือหน้าอก อวัยวะ เพศถูกเฉือนออกไป สยอง - แทงจิม เป็นต้น

“...ศพ น.ส.สวย (นามสมมติ) อายุ 17 ปี นอนคว่ำหน้า อยู่บริเวณขอบเตียง สวมเสื้อคอกระเช้าสีขาว สวมเสื้อชั้นใน สีดำ สภาพถูกถลกชิ้นมาถึงหน้าอก มีบาดแผลเขียวคล้ำ ที่บริเวณลำคอมีเลือดไหลออกจากจมูก ...ส่วนที่บริเวณหว่าง ขาและทวารหนักมีเลือดแห้งเกรอะกรังจากประจำเดือน”

(หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 12 กรกฎาคม 2555)

“...ฆ่าพริตตี้ เผา - เจือนวิตถารทั้งตัดหู - อวัยวะเพศ ตายสยองคาคอนโด...ศพ น.ส.อัจฉราณี รักษ์เชื้อ อายุ 23 ปี เริ่มขึ้นอืดสภาพมีครบเขม่าควันไฟเปรอะเต็มตัว นอนหงาย เปลือยกาย เลือดขึ้นในถลกอยู่เหนือหน้าอก ข้อมือซ้ายสวม นาฬิกา พบบาดแผลถูกของมีคมเขียดลำคอ ที่ลำตัวถูกแทง หลายแผล ที่แขนซ้ายถูกของมีคมบาดหลายแผล หูซ้ายตัดขาด หายไป อวัยวะเพศถูกเฉือนออกไปด้วย”

(หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 5 มกราคม 2555)

3. การระบุชื่อ - สกุล จริงและที่อยู่ของเหยื่ออาชญากรรม แม้การระบุชื่อ - สกุลจริงของผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะมีข้อดีหรือมีประโยชน์ในกรณีของการตามหาญาติของเหยื่ออาชญากรรม แต่ก็มีข้อที่พึงระวังเพราะบางกรณีหากมีการนำชื่อ - สกุลจริงพร้อมที่อยู่ของเหยื่ออาชญากรรมมานำเสนออาจจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวของเหยื่ออาชญากรรมซึ่งอาจจะทำให้ผู้อ่านที่รู้จักกับเหยื่ออาชญากรรมมีทัศนคติหรือมุมมองในแง่ลบต่อตัวเหยื่ออาชญากรรมหรือครอบครัวของเหยื่ออาชญากรรม นอกจากนี้ในบางกรณีอาจจะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงได้รับการปกป้องทางกฎหมายโดยเฉพาะกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมเป็นเด็กหรือเยาวชน

“เกย์คู่ขาม่ารดคอกหนุ่มปวช.พานิชย์เมืองเชียงใหม่... คนร้ายลงมือฆ่านายพิรพันธ์ อัยอ้าย อายุ 17 ปี นักศึกษาชั้น ปวช. ปีที่ 1 ของโรงเรียนศรีธนาพานิชย์ จ.เชียงใหม่ ที่งศพหมกบ้านพักใน ต.แม่ลา อ.แมริม จ.เชียงใหม่”

(หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 22 มิถุนายน 2555)

“...ฆ่าโหดหนุ่มขี่ขโมย...พบเหยื่อฆาตกรรมเป็นชายทราบชื่อนายวัชระหรือแอ๊ป กลิ่นสุวรรณ อายุ 22 ปี อยู่บ้านเลขที่ 234 ถนนศรีธรรมโศก ต.ในเมือง อ.เมืองนครศรีธรรมราช สวมเสื้อยัดสีด้ากางเกงยีนส์ขาสั้น บริเวณลำคอถูกรัดด้วยเชือกตามร่างกายมีร่องรอยถูกทำร้ายหลายแห่ง อาทิ รอยถูกฟันที่ต้นแขนขวา รอยคล้ายถูกไฟฟ้าช็อตเป็นจ้ำๆ หลายแห่ง...สอบปากค่านางวรรณ ศรีเจริญ อายุ 46 ปี แม่ค้าขายผล

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

“ไม่ในตลาดแหลมดิน ต.บ่อผุด แม่ของผู้ตาย ให้การว่าลูกชาย
ออกจากบ้านเมื่อวันที่ 9 พ.ย. แล้วไม่กลับมาอีก...”

(หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 26 พฤศจิกายน 2555)

4. การให้ฉายาแก่เหยื่ออาชญากรรมในลักษณะที่ทำให้คนอ่านมอง
เหยื่ออาชญากรรมในภาพลบ จากการศึกษาพบว่ามีกรพาดหัวข่าวหรือ
การเขียนข่าวที่ต้องการสื่อถึงเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะที่อาจจะทำให้
ผู้อ่านมองเหยื่ออาชญากรรมในภาพลบ เช่น เศรษฐีเฒ่า เฒ่าสูงวัย 70
กะรัต ไม่เจียมสังขาร เป็นต้น หรือการเขียนบรรยายในลักษณะของ
การตีความทำให้ผู้อ่านมองกลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ของเหยื่อ
อาชญากรรมในภาพลบ เช่น แแท็กซีใจ

“...เฒ่าสูงวัย 70 กะรัต ไม่เจียมสังขารชักชวนหญิงสาว
คู่รักรุ่นราวคราวลูกพลอดรัก”

(หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 10 ธันวาคม 2555)

“...แท็กซีใจลงชิงทรัพย์ผู้โดยสาร ฉวยโอกาสลงมือกับ
เหยื่อสาวที่ขึ้นรถเพียงลำพัง ถึงที่เปลี่ยวแกล้งทำเป็นรถเสีย
แล้วให้ผู้โดยสารลงไปช่วยเงินก่อนซึ่งหนีพร้อมทรัพย์สินที่อยู่ใน
รถ”

(หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 19 มิถุนายน 2555)

5. บรรยายขั้นตอนการลงมือทำร้ายเหยื่ออย่างละเอียด ในประเด็น
ของการบรรยายขั้นตอนการลงมือทำร้ายเหยื่ออาชญากรรมหรือขั้นตอน

ก่อนเหยื่ออาชญากรรมจะเสียชีวิตอย่างละเอียดนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยเฉพาะข้อเสียในแง่ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของครอบครัวของเหยื่ออาชญากรรม เมื่อได้รับรู้ขั้นตอนหรือความทุกข์ทรมานของบุคคลอันเป็นที่รักในครอบครัวต้องประสบก่อนที่จะเสียชีวิต นอกจากนี้การอธิบายขั้นตอนการลงมือทำร้ายเหยื่อ อย่างละเอียดนี้อาจจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบจากผู้อ่านโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ได้อ่านข่าวดังกล่าว

“...ก่อนลงมือได้ซื้อแก้วเครื่องดื่มขนาดใหญ่จากร้านสะดวกซื้อ จากนั้นได้นำยาล้างห้องน้ำที่วางอยู่ในห้องน้ำของสำนักงานเทศบาลฉลอง ใส่ในแก้วน้ำก่อนผสมน้ำเล็กน้อย ถือเข้าไปเพื่อสาดใส่หน้าปลัดและทำร้ายร่างกาย”

(หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 5 ตุลาคม 2555)

อย่างไรก็ตามพบว่าการบรรยายขั้นตอนการลงมือทำร้ายเหยื่ออย่างละเอียดนี้ก็อาจจะส่งผลดีในแง่ของการช่วยให้ผู้อ่านสามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกันหรือเอาตัวรอดเมื่อต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเช่น

“...ใช้ท่อนไม้กระหน่ำตีบิดาเสียชีวิตทารุณและมารดาบาดเจ็บแต่แกลังทำเป็นตาย รอดชีวิตหวุดหวิด”

(หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 18 พฤษภาคม 2555)

“...อ้างตัวเป็นตำรวจและใช้ไซเชิลเน็ตเวิร์ก ทั้งเฟซบุ๊กไลน์ และทวิตเตอร์ หาเหยื่อ โดยเน้นนักศึกษาสาวหน้าตาดี

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

จากนั้นจะพูดคุยจนได้เบอร์โทรศัพท์ พร้อมชักชวนออกไปกินข้าวและเที่ยวตามสถานบันเทิง เมื่อเหยื่อตายใจจะหลอกเข้าไปข่มขืนในโรงแรมและชิงทรัพย์เป็นโทรศัพท์มือถือและทรัพย์สินมีค่าก่อนหลบหนีไป”

(หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

6. การสันนิษฐานสาเหตุการเสียชีวิตหรือถูกทำร้ายจนเสียชีวิตของเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะที่ทำให้คนอ่านเข้าใจว่าเป็นต้นเหตุของอาชญากรรมทั้งที่เหยื่ออาชญากรรมไม่มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น แม้การสันนิษฐานสาเหตุของการเสียชีวิตของเหยื่ออาชญากรรมจะมีประโยชน์ในแง่ที่สามารถเป็นแนวทางในการช่วยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการคลี่คลายคดี แต่พบว่าบางกรณี มีการให้ข้อมูลสันนิษฐานที่อาจจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าสาเหตุของการถูกทำร้ายเกิดขึ้นจากตัวของเหยื่ออาชญากรรมทั้งที่เหยื่ออาชญากรรมไม่มีโอกาสได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์

“...คาดว่าคุณร้ายได้นัดเจรจาผู้ตายเพื่อตกลงปัญหาบางอย่าง ตามแนวทางการสืบสวนสอบสวนพบว่า ผู้ตายชอบเล่นการพนัน ทำให้มีปัญหาเรื่องหนี้สิน แต่ระหว่างเจรจาอาจมีการโต้เถียงกันเลยถูกคนร้ายใช้ปืนจ่อยิงแล้วทิ้งปืนไว้ในรถก่อนหลบหนี...”

(หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 26 พฤศจิกายน 2555)

“...ผู้ตายอาจทำงานตามห้องอาหารหรือร้านค้าคาราโอเกะ และถูกล่อลวงมาที่เกิดเหตุเพื่อตกลงในเรื่องบางอย่างหรือ

อาจถูกคนร้ายเป็นกลุ่มวัยรุ่นนพามาจะขอร่วมเพศ แต่ผู้ตาย
ขัดขืนเลยถูกทำร้ายจนเสียชีวิต ก่อนที่คนร้ายจะลากศพไปมัด
ไว้ในท่อระบายน้ำเพื่ออำพรางคดีแล้ว หลบหนีไป”

(หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 11 กันยายน 2555)

“...ทำตัวเป็นผู้ทอง...คนร้ายอาจเป็นคนในละแวกเดียวกัน
และรู้จักกับผู้ตายดี หรือไม่อาจจะเป็นลูกค้าที่เคยใช้บริการ
นวด เห็นผู้ตายชอบใส่เครื่องประดับมีค่ามากมาย เลยฉวย
โอกาสย่องเข้าด้านหลังใช้ผ้าปิดตาเพื่อไม่ให้มองเห็นหน้าหรือ
ไม่ก็คนร้ายใช้ผ้าผูกตาเพื่อเป็นเคล็ดตามความเชื่อว่ามีเมือ
ฆ่าคนตายแล้ววิญญาณคนตายจะไม่มาหลอกหลอน จากนั้น
ลงมือใช้ที่ถอนไม้ตีจนแน่นิ่งก่อนชิงสร้อยคอทองคำและเงินสด
หลบหนีไป”

(หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 12 กุมภาพันธ์ 2555)

บทสรุปส่งท้ายและข้อเสนอแนะ

ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์กับข่าวอาชญากรรม
ถือเป็นสิ่งคู่กันไม่อาจตัดขาดจากกันได้ หลายครั้งที่การนำเสนอข่าว
อาชญากรรมของหนังสือพิมพ์สามารถช่วยเหลือผู้คนในสังคมไม่ให้เกิด
เป็นเหยื่ออาชญากรรม หรือช่วยสร้างความเป็นธรรมให้กับเหยื่อ
อาชญากรรม อย่างไรก็ตามการนำเสนอข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์
ก็มักถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมด้วยเช่นกัน เพราะบ่อยครั้งของ
การนำเสนอข่าวอาชญากรรมมักละเมิดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม แม้ว่า
ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจะกำหนดไว้ว่า

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

ในการเสนอข่าวหรือภาพใด หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส และต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่งก็ตาม เพราะฉะนั้นถือเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนควรให้ความสำคัญ

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่สื่อสารมวลชนพึงตระหนักดังที่ภริกาญจน ใคุ่นนา (2554 : 192) กล่าวไว้คือ สื่อควรตระหนักเสมอว่ากระบวนการสื่อข่าวนั้นไม่ได้จบเพียงการเขียนและรายงานข่าวไปยังองค์กรต้นสังกัดเท่านั้น แต่การรับฟังเสียงสะท้อนจากแหล่งข่าว และผู้รับสารก็ถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการสื่อข่าวด้วย เพราะจะทำให้ผู้สื่อข่าวได้กลับมาทบทวนความบกพร่องของตนเอง เพื่อพัฒนาวิชาชีพผู้สื่อข่าวให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่คิดว่าเป็นประโยชน์และสามารถต่อยอดเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมซึ่งพบว่า เพศชายมีโอกาสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่าเพศหญิง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเพศหญิงไม่มีโอกาสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เพราะฉะนั้นทุกคนมีสิทธิ์ที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ ในส่วนของเวลาที่มักเกิดเหตุอาชญากรรมพบว่าช่วงเวลาดังแต่ 00.01 - 06.00 น. มีสถิติการเกิดขึ้นของอาชญากรรมมากที่สุดเพราะฉะนั้นพึงหลีกเลี่ยงการออกจากเคหะสถานในช่วงเวลาดังกล่าว หรือหากมีความจำเป็นพึงใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ กรณีที่มีงานเลี้ยงฉลองที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผู้เข้าร่วมงานดังกล่าวต้องใช้ความระมัดระวังตัวเป็นพิเศษ เนื่องจากพบว่าการทะเลาะ

วิวาทจนถึงขั้นทำร้ายร่างกายในกลุ่มบุคคลที่รู้จักหรือบุคคลใกล้ชิด มักเกิดขึ้นจากที่มีอาการมีเมามาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ควรีมาตรการในการส่งเสริมให้สื่อมวลชนปฏิบัติตามข้อบังคับแห่งจริยธรรมของวิชาชีพอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะกองบรรณาธิการของสำนักข่าวจะต้องทำการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่อย่างเคร่งครัดเพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้เป็นข่าว และควรมีการตราบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมจากการถูกละเมิดของสื่อมวลชนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะซ้ำซ้อน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวของสื่อที่มีต่อตัวผู้กระทำผิด หรือเหยื่ออาชญากรรมที่เป็นเพศหญิงและเพศชายว่ามีความแตกต่างในแง่ของการนำเสนอหรือไม่ นอกจากนี้ควรมีการศึกษาว่าในข่าวเดียวกันสื่อแต่ละสำนักมีการนำเสนอข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. 2544. ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

"ครูแซทหลงเหยื่อข่มขืน ป.ตรี-โท อ่างเมียงเพิ่งคลอด" 2555. คม ชัด ลึก. (24 กุมภาพันธ์), 1.

"ฆ่าหมิงมัดมือรัดคอ" 2555. ไทยรัฐ. (18 กันยายน), 1.

"ฆ่าหมอนวดชิงทอง-เงิน ทำตัวเป็นตู้ทองตร.เร่งล่าคนร้าย" 2555.

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

เดลินิวส์. (12 กุมภาพันธ์), 1.

"ฆ่าโหดสาวคาบ้านบิบบอคดับเลือดพุ่งออกจมูก" 2555. เดลินิวส์.

(12 กรกฎาคม), 1.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. 2550. ปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อ

อาชญากรรมทางเพศของผู้หญิงไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. 2551. สังคมวิทยาอาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

"เผา 70 ซ็อกดับใต้ปยาไวอากร้า" 2555. เดลินิวส์. (10 ธันวาคม), 1.

"ทำร้ายปลัดข อ้างเป็นขู้หลานสาว" 2555. เดลินิวส์. (5 ตุลาคม), 2.

ภิกษาญจน์ ไคนุ่นนา. 2554. "แนวปฏิบัติสำหรับการสื่อข่าวภายใต้

สถานการณ์ความไม่สงบ" สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์

และมนุษยศาสตร์. 7(2).

"รัดคอไฟซ็อตฆ่าโหดหนุ่มขี้โมย" 2555. ไทยรัฐ. (26 พฤศจิกายน), 1.

"รุมตีบเกลี้ยคู่ขาม่านักเรียน" 2555. ข่าวสด. (22 มิถุนายน), 1.

"ลวงฆ่ากะเทยรัดคอ - กัดน้ำ" 2555. ไทยรัฐ. (11 กันยายน), 1.

"ล่าจับแฟนหนุ่มทมิฬฆ่าพริตตี้เฝ้า - เจือนิตถาวร" 2555. ข่าวสด.

(5 มกราคม), 1.

"ลูกชายฆ่าพ่อหน้าสามหวด" 2555. ไทยรัฐ. (18 พฤษภาคม), 1.

"สะเทือนขวัญเชียงใหม่ไม่กินยา - อากรรกำเร็บ! คิดว่าเป็นหมู - ใช้มีด

ลับทั้งชิ้นส่วนเคลื่อนบ้าน" 2555. ข่าวสด. (22 สิงหาคม), 1.

"สังหารโหด" 2555. เดลินิวส์. (12 กุมภาพันธ์), 1.

สิริรัตน์ บำรุงกรณ์. 2552. อาชญาวิทยา ทัศนวิทยา และเหยื่อวิทยา.

ปัตตานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

"เหยื่อสาวรุ่มซี 'แท็กซี่โจร'" 2555. ข่าวสด. (19 มิถุนายน), 1.

อภิรักษ์ ทิมวงศ์, 2544. สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในกฎหมายระหว่างประเทศ : ผลกระทบต่อประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถพร ชูบำรุง และอนุษา เลิศโตมรสกุล. 2555. อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถพร ชูบำรุง และศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. 2538. ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม. นครปฐม : โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาศาธารณสุขอาเซียน.

"อาจารย์ร.ดั่งผูกคอตายโทรฯอำลาเพื่อนเครือข่ายทนายโจรร้าย" 2555. เดลินิวส์. (11 กรกฎาคม), 1.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547. สื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อสารมวลชนวัฒนธรรม และสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

"อุ้ม-ฆ่าเมียเก่าลูกทุ่งคนดัง". (15 มิถุนายน 2555). ข่าวสด, หน้า 1, 11.

Chermak, S. 1994. "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News" in G. Barak. editor. Media, Process, and the Social Construction of Crime : Studies in News making Criminology, pp. 95 -129. New York : Garland Publishing.

ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย

Jessica M. Pollak & Charis E. Kubrin. 2007. "Crime in the News : How Crimes, Offenders and Victims Are Portrayed in the Media" *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*. 14(1).

Kellner, D. 1995. "Cultural studies, multiculturalism and media culture" In Gail Dines and Jean M. Humez. eds. *Gender, Race and Class in Media : A Text Reader*. Thousand Oaks, CA : Sage Publications

Reiner, R., Livingstone, S., Allen, J. 2003. "From Law and Order to Lynch Mobs : Crime News Since the Second World War" In P. Mason. ed. *Criminal Visions : Media Representations of Crime and Justice*. 13-32. Portland : Willan Publishing.